

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

– спеціалізованих рецептурно-технічних, теоретичних науково-технічних та системотехнічних знань.

Заради того щоб розглянути еволюційний розвиток техніки потрібно вивчити класифікування цього феномену. Традиційно техніку класифікують за п'ятьма основними етапами розвитку: знаряддя праці, ремісництво, машинний етап, класичний та інформаційний.

Перший етап досить тривалий, до нього увійшов доісторичний період (використання людиною кісток та каміння як основних знарядь праці), його завершення припало на період становлення перших цивілізацій – Єгипетської, Месопотамської, Індійської, коли з'явилася ремісничі техніки.

Другий етап – ремісництво. Він розтягнувся на тисячоліття аж до кінця середньовіччя. На початку періоду Реформації він перейшов на наступний рівень розвитку.

Третій етап характеризується введенням в життєдіяльність різноманітної машинної техніки яка була б неможливою без інженерної діяльності, що в свою чергу, спирається на наукові розробки й досягнення.

Четвертий – класичний (подальший розвиток машинної техніки) - цей етап розвитку техніки припало на 20 століття. У цей час відбулося предметне формування різноманітних технічних наук таких як механіка; машинобудування; робототехнічні системи та багато інших.

П'ятий етап розпочався у 70-тих роках 20 століття у період переходу машинної техніки на інформаційний рівень). Тому п'ятий – сучасний – етап ми називаємо інформаційним. Штучний інтелект відкрив небувалі можливості та забезпечив черговий прорив науково-технічного прогресу. З'явилися нові науково-технічні галузі, такі як мікроелектроніка, комп'ютерні мережі, інформаційно-аналітичні системи, робототехніка, нанотехнології, атомне та аерокосмічне виробництво тощо.

Для сучасних дослідників стало очевидно що техніка – це штучний феномен створений людиною, що виявляє себе за допомогою машин, механізмів та інших технологічних пристроїв. Її можна охарактеризувати як і природне явище – техноценоз, «що породжує іншу техніку» [1, с. 9].

Як кожна нова ідея вимагає подальшого розвитку, так і кожен новий технічний винахід вимагає використання на практиці, інакше втрачається сенс його створення. Отже, техніка – це постійний, пізнавальний, когнітивний процес. При цьому технічні та соціальні новації розглядаються в єдиному онтологічному полі. Справді, як галузь наукового знання техніка - самостійна область, але вона знаходиться на службі соціуму і нерозривно пов'язана з ним. "Якщо ми хочемо зрозуміти кожне з них окремо, ми повинні зрозуміти їх взаємодію разом", - пишуть американські історики та соціологи техніки В. Бійкер та Д. Лоу [2, с. 542].

Таким чином, нові технології створюють не тільки напрямки технічного розвитку людства але і плацдарми для формування сучасного соціуму і відповідно індивідуума 21-го століття. Технології створюють для нашого користування не тільки гаджети, машини й роботів для пізнання цього світу але і все ближче стають невід'ємними частинами наших тіл, свідомості й навіть формують наше сприйняття поточної реальності. Враховуючи ці висновки, людство має більш серйозно підійти до оцінки сприйняття феномену техніки і його формування нашого поточного сьогодення.

Література.

1. Маркс К. Злидні філософії. Твори. К. Маркс, Ф. Енгельс. 2-ге вид. М.: ГПЛ, 1955. Т. 4. 1955. 638 с.
2. Розін В.М. Філософія техніки та проблема модерніти. М.: Ексмо, 2007. 608 с.

Л. Мосій, А. Завгородній, А. Довгань, докт. філос. наук, проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

R. RORTI PRO ПРИРОДУ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ

L. Mosiy, A. Zavhorodnii, A. Dovhan, Dr., Prof.

R. RORTI ABOUT THE NATURE OF PHILOSOPHICAL KNOWLEDGE

У 1979 р. побачила світ книга американського філософа 20 ст. Р. Рорті «Філософія і дзеркало природи». У цій роботі Р. Рорті критикує класичну філософію, тобто раціоналістичну гносеологію XVII ст. У Новий час під філософією розуміли основну галузь знань, особливо філософію, що спиралася на досягнення таких наук, як математика, фізика, механіка. У своїх філософських системах Р. Декарт, Д. Локк, Г.В. Ляйбніц розробляли онтологічні та гносеологічні проблеми з урахуванням найпередовіших наукових досягнень того часу. У сімнадцятому столітті ці мислителі розвинули основні принципи гносеології як фундаменталістської концепції пізнання.

Філософія у Новий час розглядалася вищою інтелектуальною цінністю, що стоїть на вершині піраміди всієї системи знань. Тому Р. Рорті пише: «Філософія замінила собою релігію для інтелектуалів. Це була область культури, де досягається справжня глибина, де розкриваються словник і переконання, які дозволяють пояснити і виправдати людську діяльність як раціональну і тим самим розкрити сенс людського життя» [1, с. 4].

У XIX – поч. XX ст.ст. таку характеристику філософії піддавали сумніву Ф. Ніцше, а також представники прагматизму У. Джеймс і Д. Дьюї. Ця установка філософії Нового часу у сучасній західній філософії розглядається як «фундаменталістська». Її критикували також Л. Вітгенштейн, М. Хайдеггер, Х.-Г. Гадамер, Р. Рорті та ін. Зокрема Р. Рорті вважає загальну теорію уявлення, розроблену філософами Р. Декартом, Д. Локком, І. Кантом головною проблемою філософії Нового часу. Так, Локк, відповідно до цієї теорії, дав уявлення про «психічні процеси», Декарт – про «розум», а Кант – про «чистий розум» [1, с. 3]. Ця гносеологічна традиція заклала основи розуміння філософії як відображення буття, і вважалося, що філософія дає адекватне уявлення про світ.

Рорті Р. у своїй праці зазначає, що його завдання полягає в тому, щоб підірвати відношення до філософії у тому вигляді, як це було вироблено ще з часів І. Канта [1, с. 5], тобто американський філософ хоче подолати класичний образ філософії як «дзеркала природи». Він пише: «Образ, в'язнем якого є традиційна філософія, являє собою розум у вигляді величезного дзеркала, що містить різні уявлення, деякі з яких точні, а інші – ні. Ці уявлення можуть досліджуватися чистими, неемпіричними методами. Без поняття розуму, як дзеркала, не було б жодного поняття пізнання як точності уявлення. Без цієї останньої концепції стратегія філософів від Декарта до Канта, яка полягає в тому, щоб отримати все більш точні уявлення шляхом, так би мовити, огляду, ремонту і полірування дзеркала – не мала би сенсу» [1, с. 9].

Книга Р. Рорті «Філософія і дзеркало природи» написана мовою аналітичної філософії, що пов'язано з особливостями становлення Р. Рорті як філософа. Він пише: «Це література і словник, з якими я найбільш знайомий і яким я зобов'язаний своїм баченням філософських проблем» [1, с. 6].

Література

1. Рорті Р. Філософія і дзеркало природи. Новосибірськ: вид-во Новосибірського університету, 1997. 298 с.

А. Осадчук

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

АНТРОПОЛОГІЯ ТЕХНІКИ : ЯК НЕЖИВЕ ЗМІНЮЄ ЖИВЕ